

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 12 Din, za inozemstvo 22 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

I. MEZNARIČ:

Smer in cilj strokovnega gibanja.

Pod tem naslovom se je oglasil sodr. I. Kaiser v »Napreju« št. 237. dne 20. oktobra t. l. v katerem obravnava delavski pokret in se peča z mislijo o potrebi reorganizacije sedanjega ustroja organizacij in Strokovne komisije. Ob tej priliki je podal precej jasno sliko sedanjega sistema kot dokaz, da pod sedaj danim pogoji pokret samo hira, troi in se ne pomiika v onem pravcu in smeri, v kateri bi se v resnici moral.

Strinjam se popolnoma z mislijo sodruga Kaiserja in čutim dolžnost pospešiti stvar na ta način, da podprem njegova izvajanja, kar naj služi vsem in vsakomur kot namen, da se v tej stvarni debati oglašijo vsi, ki so direktno ali indirektno za delavski pokret odgovorni in da na ta način pomagajo doprinesiti vsak svojo opoko za zidanje stavbe, od katere naj pričakuje proletariat resnične osvoboditve.

Uvodoma je člankar zadel v pravo, ker trdi, da je strokovno gibanje v Jugoslaviji brez vsakega cilja in orientacije, skrbi v resnici samo za izboljšanje mezd svojih članov, na vse ostalo pa pozablja, kar je v človeškem življenju vezano na skupnost. Posledica tega je bila skoraj povsod ta da niti mezdna gibanja niso imela svojega pravega in efektivnega uspeha, ker baš organizacije se niso pečale z ostalimi vprašanji, ki so strogo vezana v javnem življenju tudi na mezdne odnose v državi. Tako je dokazano, da je tako delo bilo brez vsakega vpliva na glavni živec razmer, ki v naši državi vladajo, kakor tudi ne moremo govoriti o kakem napredku, ki bi si ga delavstvo potom svoje organizacije že zdavnaj priboriti moralo.

Za usmerjenje in podlago strokovnega pokreta je potreba nenaivnega in poštenega dela celote, ne pa prepuščati posameznikom, ki izrabljajo avtonomno oblast samo za svoje nazore, neglede na to, ali bodo stvari koristili ali ne.

O mešanici mi vendar na tem prostoru ne bo potrebno posebej naglašati, da nas vera in narodnost nikoli ne moreta rešiti. Ne odrečemo se socialističnemu svetovnemu naziranju, ker vemo, da bo izkoriščanje in kopičenje zlata absolutno nemogoče, če se bomo držali vsi tega naziranja.

I.

V prvem poglavju popisuje člankar, kako so sploh naše organizacije po preobratu nastale in odkod da so se rekrutirale. Med drugim pravi, da so bivše centrale na Dunaju, ki so imele svoje podružnice tudi na naših tleh, bile član dunajske Strokovne komisije, ki pa je temeljila na

strogo centralistični osnovi. Po preobratu so se tedanje podružnice odcepile od Dunaja in so si v naši državi postavile svoje centrale, ki so pa po dunajskem sistemu tudi članice najvišjega foruma, in sicer naše Strokovne komisije. V pravem pomenu besede pa se ni v naši državi vpeljal strogi sistem dunajskih central in Strokovne komisije, pač pa so si vse centrale potom svojih pravil zagotavljale najširšo avtonomijo tako da nima nihče pravice vmešavati se v njih delokrog. Te centrale so si postavile Strokovno komisijo, ki bi imela nalogo, kakor je to člankar omenil, dajati organizacijam iniciativo, določevati taktiko gibanja ter paziti da ostane v organizacijah enotnost. Torej centrale si laste pravico popolne uprave itd., dočim si na drugi strani postavljajo varuha, ki bi naj pazil da se ovčice ne razidejo, ker sicer bi se njih misli organiz. razpadle. Kako naivno so mislili tedaj vsi tisti, ki so tak sistem uvažali in ga podpirali, ko se niso hoteli zamisliti v dejstvo, da se tako avtonomno prosto društvo ne bo pustilo od nikakih drugih sklepov vplivati, čeprav si samo želi gojiti skupnost in držati vezi z drugimi, v isti borbi ne nahajajočim elementom.

Glavni namen mojih misli je, da nekoliko osvetlim sedanjo avtonomno oblast posameznih central in Strokovne komisije v Sloveniji.

Od preobrata do danes so se množile na taki podlagi delovanja strokovnih organizacij napake za napakami. Strokovne organizacije so čim dalje bolj izgubile ugled in nihče ni imel posebnega vzroka biti se tako neorientiranih skupin, kar nam je jasno dokazala prošlost, da bi lahko na prste prešteli vse pridobitve, ki smo si jih na tej podlagi izbojevali. Nastala je splošna zmeda, ostali smo brez jasno začrtane poti in smo lovili od slučaja do slučaja priložnost, rešiti kar se rešiti da. Hiteči, da poravnamo storjene napake smo vnovič hudo grešili. Morebiti bi toliko ne grešili, če bi našli odpor v lastnih vrstah, k. so bile od vseh strani zabarikačirane z najširšo avtonomijo. Kakor neposlušni otročki so razni odbori strokovnih društev — posamezniki so pomagali — pogнали stvar na kant, kar je rodilo posledico, da smo morali križanih rok gledati, kako se enotnost organizacij razdvaja, trga in končno cepi v nešteto struj, od katerih pa nobena nima določene smeri niti pravega cilja, ter tavaajo na račun prevelike avtonomne pravice posameznikov v temi — iskajoč večje osvoboditve.

Pri tej priliki bi rad navedel dejstvo, ki nam bo pokazalo stvar v oni luči, kakršno je v resnici.

Če bi bile dobre strokovne organizacije, tedaj ne bi bile mogoče avanture v socialistični stranki in bi ne bilo komunistov, ker bi tudi ne bilo samoodločujočih bogov. Torej, bogovi strokovnega pokreta so bili istočasno bogovi socialistične stranke, ki so razgnali delavstvo na vse vetrove, samo da so sami gospodari. Ne morem reči, da hoče kdo v naših sedanjih strokovnih organizacijah finančno izrabiti svoj položaj, trdim pa da se de v odborih ljudje, ki izkoriščajo avtonomno oblast na ta način, da razdvajajo organizacije in se ne brigajo za delovanje organizacij drugih strok. Če bi pa hotel na tem prostoru govoriti o nazorih vseh poklicanih činiteljev, bi lahko trdil, da bi jih komaj našel nekaj, ki priznavajo princip razredne borbe in taktiko dostojnega delavskega pokreta. Ta gleda stvar z levim, drugi pa z desnim očesom in gotovo je, da vidita potem oba z različnih strani in se ne moreta sporazumeti o stvari, ki je včasih nit aktualnega vprašanja za celokupni proletariat. In to vse zato, ker ima vsak odbor centrale zase samostojno stališče in se upre dostikrat stvari, kateri se absolutno ne bi smel upirati.

Ko sem to navedel, tedaj mi ostane še, da v kratkem orišem bel, ki se vrši na škodo skupnosti, ki pa izvira iz istih virov, ki sem jih prej navedel.

Zamišljajmo si kakorkoli hočemo, in vendar pridemo do spoznanja, da ni lahko spraviti deset tisoč ljudi v eno dolino, če ti nekdo istočasno ljudi odganja in jih, ker se sklicuje na svoje avtonomne pravice na mejo, ne pusti čez, čeprav spozna, da bi bilo bolje te ljudi imeti skupaj in se z njimi vred boriti za svoje pravice.

II.

Notranje delovanje organizacij je z današnjim sistemom nad vse klavrno in tudi tukaj tiči velikanska napaka, ki vpliva strašno na zunaj ter kaže nemogočnost organizacij.

Vsaka centrala ima svoj poseben upravni sistem. Knjigovodstva niso enaka. Korespondenca se vrši, kakor se to zljubi temu ali onemu, ki je slučajno prevzel. Arhivov ni razen v nekaterih organizacijah in ti so nepopolni. O statistiki gibanj ali pa statistiki o izboljšanju socialne zakonodaje niti govoriti ne smemo. Statistika brezposelnosti, bolezní, nesreč in umrljivosti delavstva ter statistike družinskih razmer delavstva kakor zapiskov drugih za organizacijo velevažnih stvari danes pri vsej dobri volji pri organizacijah ni in tudi ne bo toliko časa, dokler ne pride vsak posameznik do spoznanja, da je to silno orožje delavca proti njegovemu sovražniku.

Tajniki so se morali ukvarjati samostojno z vsemi temi vprašanji in niso nikoli imeli dovolj moči, da bi jih izvedli,

zlasti pa jih niso mogli izvesti radi tega, ker centralni odborniki povečini nimajo dovolj razumevanja, kaj pomeni dobra uprava, pri kateri mora biti vpisano celo delavčevo življenje, ves njegov trud in muka samo za golo življenje. Tako bi morda kdo mislil, kaj hudiča bomo izmetavali denar za take papirje, saj nimamo od tega prav nič koristi. Na drugi strani pa vidimo, kako se trudi tisti kakor mravlja pri meznem gibanju, da dobi jasno sliko vsakokratnega položaja, ker nima že od prej zadostnih podatkov in če jih ima, so vedno tako pomanjkljivi, da mu ni mogoče iz teh podatkov brez vsega drugega vršiti svoje dolžnosti.

S temi črticami sem omenil samo imenitnost; toda prava zmešnjava obstoja v tem da ena centrala skrbi za podatke o svojih članih, druga pa ne, ena prizna potrebo takega dela, druga ne. Če bi pa je, da iz vse te kaše ne dobiš skupnih poročil. To se pravi: Če bi strokovna komisija hotela v zadevi kaknega važnega predloga na ministrstvo za socialno politiko poslati dokazilni material kot argument da podkrepi svoje zahteve, ji tega ni mogoče izvesti, ker ne more iztirjati od vseh central tozadevnih podatkov. Torej iztirjati bi bilo potreba. In centrale same so v velikih težkočah, ker se odvisne od svojih podružnic, tudi od njih ne čuje tega, kar bi same hotele in potrebovale. Tako vidimo, da ni nič enotnega in današnji sistem naravnost otežuje delo med strokovno komisijo, centralami, podružnicami in najširšimi plastmi, ki se pri tem največ prizadete; ves pokret je zanje — oni so člani ki imajo pravico zahtevati od svojih odbornikov, da ravnaajo tako, kakor je najboljša za vse.

Sodr. Kaiser pravi, da manjka moči; o tem se ne bova prerekala, pač pa trdim, da je moči dovolj na razpolago, toda te moči so decentralizirane in se v splošnem vrvenju izgube, da jih ne moreš takoj najti. Res pa je, da imamo tudi moči, in sicer izvrstne moči, ki bojkotirajo strokovno komisijo, ker se ne strinjajo s taktiko sedanjega delovanja, ker jim je prejšnja bolj priljubljena in so jo lažje podpirali, o sedanjem pa pravijo, da je slaba, dočim o stari molčijo, čeprav je bila veliko slabša, kar smo prej vendar dovolj jasno povedali. O delavcih za socialno zakonodajo, ki se nam nič kaj radi ne pokažejo, moram povedati, da jih je malo, drugi pa se o takih posebnih vprašanjih, ki končajo vedno v politiki, raje ne pečajo, ker se jim ne zdi potrebno študirati suhoparnih števil in dotikati se politike, ker bi po njihovem mnenju strokovna organizacija potem ne bila več strokovna, temveč politična. Vsi taki ljudje se pa ne zavedajo, da ima o socialni zakonodaji in ostalih čisto političnih a obenem čisto strokovnih vprašanjih pravico odločevati samo ljudstvo. Rešiti pa se teh vprašanj ne da z neudeležbo v pokretu, marveč z razredno borbo, z dobro strokovno organizacijo, ki mora biti tudi razredno politično delavna, da dobi svoje zastopstvo v parlamentu.

Prevelika avtonomna oblast v centralah je torej vzrok samostojnim nastopom posameznih skupin pro. celoti, ki želi skupno ramo ob ramih bojevati se za svoje pravice. Vsaka skupna akcija je pri takem delovanju v pokretu nemogoča. Pokret je do danes na tej hibi silno troel, ni imel enotnih misli, ni imel enotnega vodstva, začel je zapuščati načela razredne borbe, nastala je mlačnost, izgubil je cilj, kar nam mora dati povod za resno

in trezno razmišljanje kaj nam je storiti v izboljšanje takih v pokretu po vojni nastalih razmer.

III.

Resno bo treba misliti na preuredbo organizacij, na preuredbo sistema, da dobimo v posameznih delih samoupravno, toda v celoti strogo vezano, centralizirano armado. Profesionalne skupine naj odločajo o svojih zadevah same, a o skupnih stvareh, o taktiki, naj odločuje celota, ki mora iti v Amsterdamski smeri do končnega cilja.

Glede načrta, ki nam ga je soodr. Kaiser v svojem članku podal kot temelji za reorganizacijo, nimam ničesar oporekati, hočem priložiti samo, da čeprav ni prinesel na krožniku v celoti zamišljenega sistema, je podal vendar glavno osnovo, ki je pravična in kateri se ne bo mogel nihče upirati. Centralizirati upravo, jo podvreči nadzorstvu skupnosti, skupno izvrševanje sklepov in enoten nastop je demokratično delo, ki bi moralo brez oziroma na levo in desno roditi dober sad. In takim mislim, ki so izvedljive, bomo dolžni posvečati več pozornosti, začeti jih polagoma uvajati in skrbeti, da ne popustimo niti za las od tega pota, ker vsaka druga pot bi bila za proletarijat uničujoča.

Prilomnim še, da delo za preuredbo organizacij ni razdiralno temveč dobro delo, ker nočemo rušiti organizacij, ampak odstraniti le napake, ki so rak-rana našega pokreta. Sodrugi bodejo morali delati z podvojenimi silami, da kar najbolj povzdignemo naše sedanje strokovne organizacije.

G. PREPELUHU V ODGOVOR!

G. Prepeluh se peča v zadnjem »Avtonomistu« s čiščenjem v naši stranki. Za takšen posel g. Prepeluh ni kvalificiran, zato mu samo to-le odgovarjamo: Gosp. Prepeluh je prišel svoj čas kot mandatar stranke v razne gospodarske zavode. Ko se je iz stranke »izčistil«, je tista mesta, ki so mu osebno kaj prinašala, obdržal (Oblačilnica, Kranjska hranilnica, Blasnikova tiskarna), druga je pa odložil. Sodeloval je pri eskamotaciji Blasnikove tiskarne stranki. Zlorabil je torej zaupanje stranke v svojo osebno korist. Kakor karakterizira sodba stola sedmorice v Zagrebu z dne 4. aprila 1922. Pr IV 10/21/37 pisavo njegovega »Avtonomista« za žurnalistično lopovstvo, tako karakteriziramo mi opisano Prepeluhovo ravnanje za pol. in gospodarsko lopovščino. Ker pa je g. Prepeluh za svojo čast silno občutljiv, pričakujemo, da nas bo zaradi vsebine te notice tožil. Pozivljamo ga, da to stori ter nam da priliko pri sodišču dokazati, kar smo trdili. Morda bo potem vendar že enkrat slovenska javnost uvidela, kdo je g. Prepeluh!

NARODNA SKUPŠČINA PRED RAZPUSTOM.

Narodna skupščina se bo sestala zadnjikrat v četrtek, 21. t. m. ob 16. popoldne s sledečim dnevnim redom: 1. volitev odbora za rešitev invalidskega odseka. 2. volitev odbora za rešitev stanovanjskega zakona. 3. volitev odbora za rešitev trgovinske pogodbe s Češkoslovaško in 4. prošnje in pritožbe. Skupščina bo potem razpuščena. V najkrajšem času bo nato sledilo imenovanje novih velikih županov in srezkih načelnikov.

PRED INTERNACIONALIZACIJO JUŽNE ŽELEZNICE.

Po informacijah avstrijskega prometnega ministrstva bo internacionalizirana

južna železnica do 1. aprila 1923. Južna železnica se bo imenovala odslej dalje »Srednjeevropska družba južne železnice«. Delegati Avstrije, Ogrske, Jugoslavije in Italije se bodo sešli 15. januarja 1923 leta v Rimu, kjer bodo končnoveljavno rešili vprašanje južne železnice.

PRED ITALIJANSKO OFENZIVO V TRIPOLITANIJ.

Iz Malte poročajo, da se z vsakim dnem množe arabski napadi na laške posadke v Tripolitani. Volaško poveljstvo se je odločilo za novo ofenzivo, s katero hoče ukrotiti uporne domačine. Baie bo pričelo z njo že koncem tega meseca. Italijani v Tripolitani pa zares nimajo sreče.

SIKORSKI JE SESTAVIL POLJSKO VLADO.

Takoi po umoru predsednika poljske republike je prevzel vladu predsednik parlamenta Ratai, ki je poveril sestavo vlade Sikorskemu, intimnemu prijatelju maršala Piłsudskega. Sikorski je že 17. t. m. pozno zvečer sestavil vladu, in sicer takole: Ministrski predsednik je minister za notranje zadeve: divizijski general Ladislav Sikorski, minister za zunanje zadeve: poslanik v Bukarešti Aleksander Skrzynski finančni minister: Jastrzebski, vojni minister: Sosykowski, prosvetni minister: profesor Mikołowski - Pomorski, prometni minister: Zagorny - Marynowski, trgovinski minister: Straßburger, poljedelski minister: Raczyński, minister za javna dela: Łopuszeński, socialni minister: Darowski in minister zdravja: Chodoko. Ministrski predsednik Sikorski je že objavil proglas, v katerem pravi, da obledi nevarnost boljševiškega upada leta 1920. v primeri z notranjo nevarnostjo, katera grozi domovini v zadnjem času. Zato pa poziva vse stranke k sodelovanju, prebivalstvo pa k miru in miru.

AMERIKANSKA POMOČ NEMČIJ.

Ameriški bančniki se dogovarjajo o finančni pomoči katero so pripravili prožiti Nemčiji pod gotovimi pogoji. Gre za kredit v znesku 750 milijonov dolarjev. Ta kredit naj bi služil Nemčiji za gospodarsko obnovo ter za stabilizacijo marke. Vrniti naj bi se v roku 25 let. Ameriški generalni konzul v Londonu Skinner je bil srečat te dni v avdienco od predsednika Hardinga. Tej avdijendi pripisujejo velik pomen. Baie se bo izplačitev posojila izvršila že v najkrajšem času.

Politične vesti.

+ Nova vlada bo te dni podpisala ukaz o imenovanju novih generalov, polkovnikov, majorjev itd. Poročali smo že, da je izdelalo vojno ministrstvo zakonski načrt, ki obsega dolžnosti za moške od 18. do 60. leta, kakor tudi za ženske. V Belgradu se uveljavlja isti militarizem, kakor se je pred vojno v Berlinu.

+ Belgrajska »Epoha« je poročala 17. t. m. pod naslovom »Se ena afera« o poskusnem zastrupljenju princa Jurija. Princ Jurij je večerjal v hiši Rada Pašića. Ko se je podal proti domu, je začutil v želodcu take krče, da je komaj dospel do svojega stanovanja. Telefonirali so kraljevemu zdravniku, kateremu se je posrečilo rešiti princa. »Epoha« zahteva najstrožjo preiskavo in se obenem vprašuje, kdo je hotel, da bi princ umrl.

+ Vojno ministrstvo ima v svojem novem milijardnem proračunu tudi vsoto v znesku 15 milijonov dinarjev za prevoz

jugoslovanskih umrlih častnikov in vojakov iz inozemstva v domovino. Kaj naj rečemo k češčenju mrtvih, medtem ko živi na vseh koncih in krajih skoro gladu umirajo. Se li ne dela vojni ministerstvo norca iz dižavljanov?

+ **Ministrski svet** je sklenil izplačati 13 mesečno plačo vsem državnim uradnikom.

+ **V Pragi** so 17. t. m. otvorili kongres slovanskega dijaštva. Kongres se vrši v veliki dvorani praškega magistrata. Protektorat kongresa je prevzel češko-slovaški zunanji minister dr. Beneš.

KONGRES ANTIALKOHOLIKOV V ZAGREBU.

V Zagrebu se je vršil preteklo nedeljo kongres antialkoholnih organizacij iz cele države. Kongresu je prisostvovalo okoli 50 ljudi. Kongres je sprejel statut Jugoslov Saveza »Treznost«. Poedini zastopniki organizacij, ki so se priključile J. S. T. so referirali, nakar je kongres odobril program dela za bodočnost. Za predsednika J. S. T. je bil izvoljen dr. Milan Kostić.

Začeli smo priobčevati zanimiv in poučen roman **France Kremen** (Jimie Higgins spisal Upton Sinclair — po avtoriziranem prevodu sođr. Ivana Moleka.) Že kratek začetek nam napoveduje še lenša nadaljevanja, zato smo prepričani, da bodo naši čitatelji z zanimanjem čitali roman in veskrbali, da ga bodo čitali tudi drugi znanci in prijatelji. Novi naročniki, ki hočejo imeti popolen roman (vsa nadaljevanja), naj naročijo list čimprej, sicer bo težko dobiti vse številke. — Uredništvo

Dnevne vesti.

V **Karlovcu** je zaplenila policija Žigi Krameriju, ki ima edini v Karlovcu dovoljenje za trgovanje z devizami in valutami 3000 dolarjev in 300.000 kron, ker je kupoval dolarje po 12 kron nad maksimalnim tečajem. Njega pa še vedno niso aretirali.

Iz **Zagreba** nam poročajo, da so se vozili pretekle dni odsluženi vojniki v nezakurjenih živinskih vagonih v svoje domove. Na zagrebškem državnem kolo-dvoru so se stiskali v čakalnici vsi premrzli in tresočji se od mraza ter čakali na vlak Odgovorna za ta najnovejši škandal je vojaška oblast kakor tudi zagrebška železniška direkcija!

V **Gardoni** se je 11. t. m. osnovalo delniško društvo »Fionda« pod D'Annunzиеvim predsedstvom. Začetni kapital znaša 1 milijon lir. D'Annunzio je sam podpisal 850.000 lir. Delniško društvo »Fionda« bo pričelo v najkrajšem času izdati svoj dnevnik. Kakor je znano, je imel D'Annunzio pred svojim upadom na Reko vse polno dolga. Na Reko je prišel z malim kovčkom, januarja 1920. leta pa se je že odpeljal v Italijo z 14 avtomobili, polnimi raznovrstnega blaga. Samo bogastvo vladne palače katerega se je polastil, je znašalo 40 milijonov lir. D'Annunzio bo tedaj lahko razmetal denar.

V **splitskem arsenalu državnih železnic** je ponoči 17. t. m. nastal velikanski požar, ki je upepelil več velikih delavnic. Škoda je ogromna.

Na **Dunaju** so preteklo nedeljo slovesno otvorili krematorij, v katerem bodo sežigali mrljice.

Čevlji za zimsko vreme, močni, topli, posebno priporočljivi za gg. oficirje, lovce itd. se dobe na glavni zalogi tovarn Peter Kozina in Komp., Ljubljana, Breg 20. Kupujte jih dokler še zaloga traja.

Ljubljana.

V **Bohoričevi ulici** je orišlo, kakor nam poročajo, do sledečega brutalnega nastopa: Neka hišna posestnica ima navado pretenati otroke svojih stanovanjskih najemnikov. Pred nekaj dnevi je zopet pretepala otroke. Ko je tega tepenih otrok skušala pretep končati, jo je razarjena gospa povlekla za noge po stopnicah. Nastal je krik, da so se začeli ustavljati ljudje na cesti. Po stopnicah je prišla medtem, namenjena v konsumno prodajalno neka stara mamica. Na stopnicah jo je srečal hišni gospodar in jo sunil brez vsakega vzroka s tako silo v prsi, da je padla. — Menda bo zdaj sodišče poučilo dični par, da se ne sme tako ravnati z ljudmi.

Maribor.

Novo podružnico »Svobode« so ustanovili prejšnji teden na Pobrežju.

Orijunci so v našem mestu že ustanovili svojo podružnico, Menimo, nekoliko prepozno, ker je s Pribičevičevo Žerjavovo pomočjo zaenkrat konec. Tudi Drava je že preveč zmrznjena.

Občni zbor mariborske »Svobode« se bo vršil danes 20. dec. ob pol 8. dalje v Ljudskem domu.

Iz stranke.

Izšel je **Socialistični žepni koledar za 1. 1923.** Lepo in trdno v platno vezan stane samo 12 Din. Vsebina: 1. pesem svobode »Naprej«; 2. mrki solnca in lune 1. 1923.; 3. naslovi delavskih uradov; 4. trajni koledar; 5. množilna razpredelnica; 6. poštne pristojbine; 7. razteznost nekaterih teles; 8. različne hitrosti; 9. Premišljevanje o veseljstvu (članek); 10. stare in nove mere; 11. dnevnik za dokodke in izdatke; 12. poziv proletarcem; 13. kako k cilju? (Socialistične organizacije.) 14. Davki (članek); 15. vzorec pristopne izjave in razpredelnica progresivnega strankinega davka; 16. Ali — ali (članek); 17. O milosti božji (članek); 18. Esperanto (članek); 19. Lenuhom; 20. priporočljive knjige. — Vsak, ki bo kupil letošnji koledar, ga bo lahko vesel. Naroča se pri Pokrajinskem tajništvu SSJ in KDZ v Ljubljani, poštini predal 168, osebno v Franciškanski ulici 6.1. (čez dvorišče.)

Odborova seja krajeвне politične organizacije SSJ v Spodnji Šiški se bo vršila v torek, 19. t. m. točno ob 19. v »Zadružnem domu«. Dnevni red važen, udeležba dolžnost. — Članski sestanek se bo na vršil v sredo, 20. t. m. ob 19. istotam. Predsedn'k.

Članski sestanek krajeвне organizacije Ljubljane se bo vršil v četrtek 21. t. m. ob 8. (20.) zvečer v prostorih uprave »Napreja« s sledečim dnevnim redom: 1. volitev delegata na strankin zbor. 2. Predlogi za strankin zbor. 3. Raznoterosti. — Odbor.

Trbovlje V četrtek dne 21. t. m. se bo vršilo v »Delavskem domu« ob 16. predavanje sođr. Zvon. Bernota: **Socialistični svetovni nazor.**

Jesenice. Članski sestanek krajeвне organizacije SSJ na Jesenicah se bo vršil v sredo, 20. t. m. v »Delavskem domu« na Savi. Začetek ob 7. zvečer. Dnevni red: 1. Naš strankin zbor. 2. Volitev delegata za strankin zbor. 3. Raznoterosti.

Iz strok. gibanja.

V četrtek dne 21. t. m. takoj po delu se bo vršila v društvenih prostorih seja centralnega odbora kovinarjev. — T. O. D. K.

Dopisi.

Štore. Alkohol in socializem. Pri nas v Štoreh imamo še vedno proletarce, ki mislijo, da brez alkohola ni socialističnega prepričanja in skušajo brezuspešno ta dva nasprotujoča si faktorja spraviti nekako v sklad, ker so nekateri sodrugi mnenja, da je alkohol nujno potreben za udejstvovanje socialističnih načel. Zato ni čudno, da imajo tudi take gostilničarje za svoje člane, (ki plača 1 Din na mesec), v organizaciji v Štoreh, ki so naročniki »Nove Pravde« in ne »Napreja«. — Tak nove pravde socialisti, ki je obenem gostilničar; pa ne dopušča, da bi prihajali k njemu trezni ljudje, ki pijejo pokalice, ali kislo vodo, ko zavživajo potrebno malico. Evo slučaja: V nedeljo, dne 17. decembra 1922 med 7.—8. zvečer je sedel s. Gunčar, (ki je žrtev Westnove stavke), v Arnšekovi gostilni in čisto mirno pil kislo vodo. Nihče ga ni nadlegoval, dokler ni prišel gospod Arnšek v spremstvu svojih kupčijskih mešetarjev. Ko je g. Arnšek zagledal pri mizi v Štoreh dobro znane (menda edinega) abstinenta Gunčarja, se je tako razburil, da je mizo, za katero je sedel abstinent, vzdignil in jo porival semintja, da je razlil kislo vodo in nekaterim drugim gostom vino. Takoj nato je začel zabavljati in zmerjati abstinenta z besedami: »Ven ga bom vrgel, postopača! Delomrznež! Za naše žulje živi! Nič ne dela«, itd. Ko je postalo Arnšekovo postopanje radi hujskajočega podpihovanja nekaterih ljudi že nevarno, tako da se je bilo bati, da bo abstinenta dejansko napadel, je gospa Arnškova, ki je bila trezna, prosila abstinenta, naj zapusti gostilno. Abstinent, zavedajoč se svoje pravice, ni zapustil gostilne na prvo prošnjo gospe, ker se je zavedal svojih pravic kot gost. Zapustil je dvorano na ponovno prošnjo, ker se mu je smilila gospa, da ima tako podivjanega moža. — Čudno pri celi stvari je to, da je bilo navzočih okrog 20 gostov, ki so delavci v plavžarni in organizirani, pa so pustili izvajati teror nad človekom, ki ga poznajo, da je žrtev kapitalističnih nakan. Še bolj čudno je pa to, da zahajajo delavci v gostilne, kjer ni »Napreja« razobešen. Naj te vrstice za danes zadostujejo, prihodnjič bomo vprašali okrajno glavarstvo v Celju, s kakšno pravico preganja in zmerja g. Arnšek goste, ki slučajno niso pijanci.

UTRINEK.

Ako ljubiš svoj narod, se mu ne laškai. Ogledalo mu pokaži, da se bo videl v njem z vsemi svojimi napakami. Ako ga resnično ljubiš, moraš želeeti da odloži svoje napake. In če moreš, moraš pomagati, da se bo to zgodilo. Napak se ne more iznebiti, kdor jih ne pozna.

Kdor pomaga organizirati proletarijat, si pridobiva večje zasluge kakor tisti, ki ga hujska. Socializem predpostavlja znanje in razumevanje. Iz samega srca se ne zajema. Študirati ga je treba, in kdor tega ne stori, nima pravice, govoriti v njegovem imenu.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

France je začel pripovedovati, kaj je treba vse storiti jutraj in popoldne, in ženi se je zdelo, da ni povedal nič novega. Priprave za javen shod so vedno enake, pa naj bo še toliko shodov. Res je, da današnji shod bo večji, kajti vršiti se ima v opernem gledališču in v izložbah vseh prodajalnic je bilo tiskano vabilo s sliko kandidata, ki bo glavni govornik na shodu. Ampak Liza je težko pojnila razliko med tem kandidatom in drugimi kandidati — kajti nobeden izmed njih še ni bil izvoljen! Ona bi najrajša ostala doma, ker angleščine ne razume dobro, zlasti takrat ne, kadar se kriči z odra z dolgimi, dolgimi besedami; ali Liza je bila ženska, ki se je zavedala, kako se je treba navezati na soproga in znala je, da bi jo France rad izobrazil.

France je pred kratkim rešil družinski problem, kako je treba vzeti otroke na shod. In še kako je bil ponosen na to svojo iznajdbo! Dokler je bil en sam otrok, ga je France nosil v naročju; ko je prišel drugi, je Liza pomagala. Toda zdaj so trije v skupni teži okrog trideset kg in poulična železnica je prilično oddaljena od njegovega stanovanja. Končno je bil France toliko razredno zaveden, da ni hotel plačati dvajset centov voznine požrešni železniški družbi. Poskusil je z načrtom, da pusti otroke pri sosedih in jim plača nekaj za skrb, ali stvar se ni obnesla. Mala hčerka prvega sosedu, ki je imela paziti na otroke, se je kmalu naveličala pestovanja in je nekam odkurila in otroci so ostali sami, pa so se drli, kakor da jih kdo daje iz kože. Druga sosedu je bila Poljakinja, in ko sta se Kremenova vrnila, sta jo našla pijano kakor klado, otroci so pa zopet tulili brez varuha.

France je pa hotel, da mora biti Liza na vsak način z njim na sejah in shodih. Preklinjal je sistem, ki jemlje delavčevi ženi priliko za izobrazbo in belil si je glavo, kako bi rešil to mučno vprašanje. Končno si je nekaj izmislil. Posetil je »Industrijalno prodajalno«, barako, v kateri je imela Izveli-

čavna armada na prodaj razno staro šaro, in tam je kupil za petnajst centov velik otroški voziček za dvojčka. Voziček je bil čudovito lepo predelan in črno pobarvan. Ena stran vozička je bila sicer polomljena in le za silo popravljena, toda France je vzel stvar sam v roke in krepko zvezal počeni bok z močno žico. V vozičku je bilo dovolj prostora za vse tri. Francek in Peter sta sedela drug poleg drugega, najmlajše dete pa spredaj pod njunimi nogami. Križ je bil, ker Francek ni mogel mirovati z nogami. Niti eno minuto ni bil pri miru, nagajivec. Ako ni skakal in trgal kakšne stvari v kuhinji, je vlekkel za rep najnovejšega člana družine: napol izstradano mačko, katero je njegov oče pobral na cesti in nasitil. Mačka je vlekla za seboj oguljen repek, ki je dražil otroka na znani način. Mali Francek si je domišljal, da lahko ujame mačji rep in podil se je za repom okrog mize in smejal toliko časa, dokler ni obsedel ves izčrpan.

France je s ponosom opazoval svojega sina. Imenitno dete! Kdo je še videl dve leti in tri mesece starega otroka, ki se zna tako drsati okrog mize? Ali ki more tako kričati? Malček je res pošteno kričal, kajti v ponovni dirki za mačjim repom se je zaletel z glavo ob peč. Liza ga je prišla in pritiskala na svoje široke prsi in ga skušala potolažiti v češčini. France ni razumel tolažilnih besed in porabil je zmešnjavo, vzel kapo in suknjo in odhitel v operno gledališče, poln sveže odločnosti. Socialist, ki ima sina, je toliko večji agitator, da se čim prej spremeni svet, tako da otroci, ko odrastejo, ne bodo poznali tistega trpljenja, ki ga navadno imajo revni stariši.

»Sodrug Kremen, ali imaš kladivo?«

Sodrug Gornik je stal na lestvi, na kateri je držal svezjen papirnatih trakov za dekoriranje odra, in čakal, da mu France prinese kladivo.

Kremen pa še ni dobro skočil z lestve, ko se je z druge strani odra oglasila ženska: »Sodrug Kremen, ali je tukaj bandero Mladinske socialistične lige?« Sočasno je prišel močan glas sodruga Rapinskega z zadnjega konca dvorane: »Sodrug Kremen, prinesi mizo za knjige!«

(Dalje prih.)

Gospodarstvo.

= **Vrednost denarja.** 1 dolar velja 74.50 Din, 1 lira 3.75 Din, 1 češka krona 2.28 Din, 1 franc. frank 5.31 Din, 100 avstrijskih kron 14 par, 100 nemških mark 1.15 Din. V Curihu velja 100 naših kron 1.35 švicarskih frankov.

= **Vinska trgovina v Beli Krajini** popolnoma miruje, čeprav ni bil pridelek ravno slab. Nekateri vinogradniki so prodali mošt koj po trgatvi po 22 do 24 kron, ostali pa bi ga sedaj radi prodali po 16 do 18 kron, pa ni kupcev. V gostilnah točijo vino po 32 do 36 kron liter, portugizec in muškato po 40 kron.

= **Po »Jugosl. Lloyd«** posnemamo, da so istrska polja rodila letos zelo malo žita, krompirja in pšenice. Veliko družin je že potrošilo ves svoj pridelek, do žetve pa je še daleč. Vino leži v kletih nerazprodano, ker mu konkurira italijansko, denarja ni dobiti na posodo, lakota pa se v vedno večjem obsegu pojavlja. Premnoge družine že več tednov niso videle kruha.

= **Proračun za l. 1923 zagrebške občine** izkazuje 52,825.448 dinarjev, torej 17,812.966 dinarjev več nego lansko leto. V pokritje proračuna bodo vse davke podvojili.

= **Trošarino na vino** bodo povišali, baje v kritje uradniških doklad. Najnižja vina bodo vbodoče obdavčena z 1200 Din za 100 l, namizna s 135 in vinski mošt s 125 Din za hl. Trošarine prosta pa ostanejo vina za domačo potrebo in sicer 400 l za rodbino, ki ima 5 članov, 700 litrov, če jih ima več ko 5 in 1000 l, če jih ima nad 10. Trošarina na pivo bo znašala 10 Din od hl.

= **Ministrstvo pošte in brzojava** je ustavilo promet z Črno goro, ker se vršili redni razbojniški napadi na poštne vozove, ki so vozili bodisi pisemske, bodisi denarne pošiljke. Trgovski svet je zaradi tega trpel občutno škodo. Ministrstvo se je po dolgem obotavljanju odločilo zopet urediti promet s Črno goro, in sicer s Starim barom, Barom in Učelnjem poleg ostalih mest, ki se nahajajo

na liniji Podgorica-Cetinje. Obnovi pa bo promet tudi s Prijepoljem.

= **Belgrajska občina** bo najela posojilo od nekega angleškega konzorcija v znesku 700.000 zlatih funtov sterlingov na obresti po 7½%. Občina bo morala vrniti posojilo v roku 40 let.

= **Iz Beograda** poročajo, da bo v kratkem zopet dovoljen svobodni promet z devizami in valutami. Finančno ministrstvo je namreč prevzel Milan Stojadinović, direktor angleško-srbske banke v Beogradu.

= **Cene žitu na Madžarskem** je povišal mlinarski trust za pet kron pri kg.

= **Angleški šterling** je dosegel 18. t. m. svoj najvišji tečaj. V normalnih časih pred vojno je veljal šterling 4 dolarje in 86 centimov, danes pa velja že 4 dolarje in 65 centimov, tako, da manjka samo še 21 centimov, pa bo enak dolarju.

Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

MAKOVO SEME za potice nudi po nizki ceni
SEVER & KOOP, Ljubljana, Wolfova ul. 12.

KOLESA

Vam prenovi in strokovno shrani
preko zime
ob malenkostni pristojbini
tvrdka J. Gorec
Gospodarska cesta 14.

KMETSKA POSOJILNICA

ljubljanske okolice v Ljubljani

naznanja svojim vlagateljem, da bo obrestovala

izza dne 1. januarja 1923

vloge po 5%

Razno perilo

za dame, gospode in deco
priporoča tvrdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Kožuhovina

svila, modni nakit, predpasniki, spodnja krila
po znižanih cenah

pri

A. ŠINKOVIC nasl.

K. SOSS,

Ljubljana, Mestni trg 19.